

شماره چاپ: ۷۶۰

شماره ثبت: ۳۴۸

دوره دهم - سال دوم

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

۴۸. وزارت امور خارجه

کد موضوعی: ۲۶۰

شماره مسلسل: ۱۵۶۹۱

دی ماه ۱۳۹۶

معاونت پژوهش‌های سیاسی - حقوقی

دفتر: مطالعات سیاسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	۱. بودجه و اعتبارات وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور
۶.....	۲. مقایسه بودجه وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور
۱۱.....	۳. تحلیل و ارزیابی
۱۳.....	پیشنهاد
۱۳.....	منابع و مأخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۴۸. وزارت امور خارجه

چکیده

لایحه بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۷ براساس جدول ۷ ماده واحده، اعتباری معادل ۱۸,۳۱۶,۰۵۲ میلیون ریال را برای وزارت امور خارجه اختصاص داده است. از این رقم، ۱۴,۹۱۳,۳۵۰ میلیون ریال به اعتبارات هزینه‌ای این وزارتخانه اختصاص یافته است که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۶ رشدی ۲۴/۹۵ درصدی را نشان می‌دهد. بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت امور خارجه نیز رقمی معادل ۳,۴۰۲,۷۰۲ میلیون ریال را در برمی‌گیرد.

با این حال میزان افزایش اعتبار برنامه‌های مختلف وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ از میزان رشد بودجه همین برنامه‌ها در سال قبل از آن تا حد قابل توجهی کمتر است. در حالی که برنامه‌های مختلف وزارت امور خارجه در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال قبل از آن ۱۵/۶۷ درصد رشد داشت، ارقام بودجه وزارت خارجه برای سال ۱۳۹۷ تنها رشد ۸/۶۹ درصدی را نشان می‌دهد.

به‌طور کلی با توجه به ملاحظات مندرج در برنامه‌ها و سیاست‌های بالادستی کشور همچون سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه از یک‌سو و واقعیت‌های بین‌المللی و منطقه‌ای جاری از سوی دیگر که از تضاد اقدامات خصمانه دشمنان بر ضد کشورمان حکایت دارد، این الزام برای وزارت امور خارجه وجود دارد که به‌منظور مقابله با این اقدامات نسبت به اتخاذ تمهیدات لازم جهت حفظ منافع کشور اقدام ورزد. در این راستا، به‌طور خاص تمرکز بر دو مقوله دیپلماسی اقتصادی و دیپلماسی عمومی از اهمیت بسزایی برخوردار است. طبیعتاً کارآمدی وزارت امور خارجه در پیگیری و تحقق این ترجیحات، مستلزم تخصیص منابع مالی و اعتباری مکفی به این وزارتخانه است. به‌ویژه، به نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی توصیه می‌شود که با توجه به تشدید اقدامات خصمانه و ایران‌هراسانه دشمنان جمهوری اسلامی ایران و سرمایه‌گذاری سنگین آنها برای تخریب وجهه و چهره ایران در منطقه و جهان و ضرورت تقویت ابتکارات متقابل کشور در برابر این اقدامات، بودجه ناچیز وزارت امور خارجه در حوزه دیپلماسی عمومی را تا حد ممکن افزایش دهند.

مقدمه

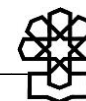
لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور به سیاق سال‌های قبل اعتبارات تخصیص یافته به وزارت امور خارجه را به تفصیل تعیین کرده است. جدول ۷ ماده واحده، اعتبار ۱۸,۳۱۶,۰۵۲ میلیون ریالی را برای وزارت امور خارجه نشان می‌دهد. از این رقم، ۱۴,۹۱۳,۳۵۰ میلیون ریال به اعتبارات هزینه‌ای این وزارتخانه اختصاص یافته است. ضمن آنکه بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت امور خارجه نیز رقمی معادل ۳,۴۰۲,۷۰۲ میلیون ریال را دربرمی‌گیرد. جدول ۴ پیوست ۲ لایحه نیز با عنوان درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی برحسب دستگاه و جزء، درآمد حاصل از خدمات کنسولی را ۵,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی مرکز آموزش روابط بین‌الملل را ۴۰,۰۰۰ میلیون ریال (جمعاً به ارزش ۵,۰۴۰,۰۰۰) در نظر گرفته است.

در ضمن در پیوست ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با عنوان برآورد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی برحسب برنامه و فعالیت، ذیل ۵ عنوان مشخص شامل وزارت امور خارجه، همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی، سهمیه حق عضویت و کمک دولت ایران بابت مخارج سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی و تعهدات، مرکز آموزش روابط بین‌الملل و هزینه‌های ضروری نمایندگی‌های خارج از کشور، جمعاً مبلغی معادل ۱۴,۹۱۳,۳۵۰ میلیون ریال به وزارت امور خارجه اختصاص داده شده است.

در گزارش حاضر، بودجه پیشنهادی وزارت امور خارجه براساس ماده واحده و پیوست‌های ۱، ۲ و ۴ لایحه بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۷ بررسی کارشناسانه شده است. در این راستا، از یک‌سو، ارقام لایحه بودجه ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ مقایسه می‌شود و ازسوی دیگر، ارقام و اعداد پیش‌بینی شده از حیث انطباق با واقعیات حوزه سیاست خارجی و ظرفیت‌های کارکردی وزارت امور خارجه و همچنین تناسب با اسناد بالادستی کشور ارزیابی می‌شود.

۱. بودجه و اعتبارات وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور

لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور مشتمل بر یک ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف و چهار پیوست است که متضمن منابع درآمدی و هزینه‌های پیش‌بینی شده وزارت امور خارجه در سال ۱۳۹۷ است. جدول ۷ ماده واحده تحت عنوان «خلاصه بودجه دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۳۹۷» مجموع اعتبارات تخصیص یافته به وزارت امور خارجه را ۱۸,۳۱۶,۰۵۲ میلیون ریال در نظر گرفته است که در این گزارش در قالب جدول ۱ بازتاب داده شده است.

جدول ۱. خلاصه بودجه وزارت امور خارجه و زیرمجموعه آن در سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

جمع کل	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای						هزینه‌ای						عنوان	کد دستگاه
	برآورد سال ۱۳۹۷				مصوب سال ۱۳۹۶	عملکرد سال ۱۳۹۵	برآورد سال ۱۳۹۷				مصوب سال ۱۳۹۶	عملکرد سال ۱۳۹۵		
	جمع	اختصاصی	متفرقه	سرمایه‌ای پیوست ۱			جمع	اختصاصی	متفرقه	هزینه عمومی				
۱۸,۳۱۶,۰۵۲	۳,۴۰۲,۷۰۲	۲,۵۰۰,۰۰۰	۰	۹۰۲,۷۰۲	۱,۷۴۵,۷۹۲	۳۰,۰۰۰	۱۴,۹۱۳,۳۵۰	۲,۵۴۰,۰۰۰	۰	۱۲,۳۷۳,۳۵۰	۱۱,۹۳۴,۵۵۰	۹,۹۱۵,۵۴۶	وزارت امور خارجه	۱۰۷۰۰۰
۱۶,۵۴۲,۰۰۲	۳,۴۰۲,۰۰۲	۲,۵۰۰,۰۰۰	۰	۹۰۲,۰۰۲	۱,۷۴۴,۹۹۲	۳۰,۰۰۰	۱۳,۱۴۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۰	۱۰,۶۴۰,۰۰۰	۱۰,۲۷۶,۲۰۰	۸,۶۶۳,۴۲۵	وزارت امور خارجه	۱
۱۰۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۴۲,۵۷۵	وزارت امور خارجه - همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی	۲
۱,۵۷۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	۰	۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۱,۸۷,۷۹۰	سه‌میه حق عضویت و کمک دولت ایران بابت مخارج سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی و تعهدات	۳
۴۹,۰۵۰	۷۰۰	۰	۰	۷۰۰	۸۰۰	۰	۴۸,۳۵۰	۴۰,۰۰۰	۰	۸,۳۵۰	۸,۳۵۰	۶,۲۱۵	مرکز آموزش روابط بین‌الملل	۴
۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۰,۰۰۰	۰	۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۵,۵۴۱	وزارت امور خارجه - هزینه‌های ضروری نمایندگی‌های خارج از کشور	۵

بهموجب جدول فوق (جدول ۷ ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۷) از مبلغ کلی ۱۸,۳۱۶,۰۵۲ میلیون ریال تخصیصی به وزارت امور خارجه، مبلغ ۱۶,۵۴۲,۰۵۲ میلیون ریال به وزارت امور خارجه، ۱۰۰,۰۰۰ میلیون ریال به همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی، ۱,۵۷۵,۰۰۰ میلیون ریال به پرداخت سهمیه حق عضویت و کمک دولت ایران بابت مخارج سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی و تعهدات، ۴۹,۰۵۰ میلیون ریال به مرکز آموزش روابط بین‌الملل و ۵۰,۰۰۰ میلیون ریال به امر هزینه‌های ضروری نمایندگی‌های خارج از کشور اختصاص یافته است.

همچنین در ماده واحده جدول جدید ۷-۱ با عنوان «اعتبارات هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی بر حسب فصول هزینه» در سال ۱۳۹۷ در نظر گرفته شده است. ریز هزینه‌های این جدول اقلامی مانند جبران خدمت کارکنان، استفاده از کالاها و خدمات، هزینه‌های اموال و دارایی‌ها، کمک‌های بلاعوض و رفاه اجتماعی را دربرمی‌گیرد.

جدول ۲. اعتبارات هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی بر حسب فصول هزینه در سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی دستگاه اجرایی	عنوان دستگاه اجرایی	جبران خدمت کارکنان	استفاده از کالاها و خدمات	هزینه‌های اموال و دارایی‌ها	یارانه	کمک‌های بلاعوض	رفاه اجتماعی	سایر هزینه‌ها	جمع
۱۰۷۰۰۰	وزارت امور خارجه	۵,۷۹۳,۵۸۰	۳,۹۷۱,۰۱۵	۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	۱,۹۳۱,۶۸۵	۵۷۷,۰۷۰	۱۲,۳۷۳,۳۵۰
۱	وزارت امور خارجه	۵,۷۹۲,۰۸۰	۲,۳۴۳,۴۳۶	۰	۰	۰	۱,۹۲۷,۴۱۴	۵۷۷,۰۷۰	۱۰,۶۴۰,۰۰۰
۲	وزارت امور خارجه - همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی	۰	۰	۰	۰	۱۰۰,۰۰۰	۰	۰	۱۰۰,۰۰۰
۳	سهمیه حق عضویت و کمک دولت ایران بابت مخارج سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی و تعهدات	۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱,۵۷۵,۰۰۰
۴	مرکز آموزش روابط بین‌الملل	۱,۵۰۰	۲,۵۷۹	۰	۰	۰	۴,۲۷۱	۰	۸,۳۵۰
۵	وزارت امور خارجه - هزینه‌های ضروری نمایندگی‌های خارج از کشور	۰	۵۰,۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۵۰,۰۰۰

در پیوست ۱ لایحه بودجه تحت عنوان «اعتبار طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌های دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۳۹۷» ذیل بند ارائه و بهبود خدمات کنسولی برای بخش‌هایی مانند تأمین تجهیزات

و ماشین‌آلات نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، تعمیرات اساسی نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور و خرید ساختمان‌های استیجاری نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، احداث دفتر سرکنسول‌گری جمهوری اسلامی ایران در هرات، احداث دفتر، اقامتگاه و مهمانسرای سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق، احداث دفتر سفارت جمهوری اسلامی ایران در مانیل، احداث و تکمیل ساختمان ۱۳ نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور، تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات، تأمین تجهیزات، ماشین‌آلات مرکز آموزشی و کمک آموزشی، تعمیرات اساسی ساختمان‌ها، احداث دفتر نمایندگی ایران در ژنو و گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات در وزارت امور خارجه بودجه‌ای به ارزش ۹۰۲,۷۰۲ میلیون ریال تخصیص داده شده است.

جدول ۳. برآورد اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت امور خارجه در سال ۱۳۹۷ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی قدیم و جدید	عنوان	برآورد سال ۱۳۹۷
۱۰۰۲۰۰۷۰۰۰	برنامه ارائه و بهبود خدمات کنسولی	۳۸۲,۰۰۰
	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۱۰۰,۰۰۰
	تعمیرات اساسی نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۱۴۰,۰۰۰
	خرید ساختمان‌های استیجاری نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۱۴۲,۰۰۰
	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۵۰۷,۷۰۲
	احداث دفتر سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران - هرات	۱
	احداث دفتر، اقامتگاه و مهمانسرای سفارت جمهوری اسلامی ایران - دمشق	۵۰,۰۰۰
	احداث دفتر سفارت جمهوری اسلامی ایران - مانیل	۱
	احداث و تکمیل ساختمان ۱۳ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۲۶۰,۰۰۰
	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	۹۰,۰۰۰
	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات آموزشی و کمک آموزشی (مرکز آموزش روابط بین‌الملل)	۷۰۰
	تعمیرات اساسی ساختمان‌ها	۴۷,۰۰۰
	احداث دفتر نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در ژنو	۶۰,۰۰۰
	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۱۳,۰۰۰
	گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات در وزارت امور خارجه	۱۳,۰۰۰

همچنین در پیوست چهارم لایحه بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۷، برنامه‌های مختلف وزارت امور خارجه به تفکیک مورد اشاره قرار گرفته و اعتبارات هر برنامه به‌طور مشخص ذکر شده است. مجموعه اعتبارات اختصاص‌یافته به این برنامه‌ها رقمی معادل ۱۴,۹۱۳,۳۵۰ میلیون ریال را در برمی‌گیرد. از آنجایی که در بخش بعدی گزارش به تفصیل میزان رشد یا کاهش هر یک از این برنامه‌ها در قیاس با بودجه سال ۱۳۹۶ ارزیابی می‌شود، در اینجا از ذکر کامل این برنامه‌ها که فهرستی مطول دارد خودداری می‌شود.

۲. مقایسه بودجه وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

میزان افزایش یا کاهش اعتبارات مختلف تخصیص یافته به وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور را می‌توان از طریق مقایسه این اعتبارات با آنچه در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور به این وزارتخانه اختصاص یافته است احصا کرد.

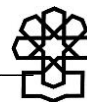
مقایسه اعتبارات کلی وزارت امور خارجه در لایحه سال آینده با بودجه سال ۱۳۹۶ این وزارتخانه را براساس جدول ۷ ماده واحده (جدول ۴ در این گزارش) می‌توان به صورت ذیل به نمایش گذاشت. توضیح اینکه ارقام مندرج در جدول ذیل مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت امور خارجه است.

جدول ۴. مقایسه خلاصه بودجه وزارت امور خارجه در لایحه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

(میلیون ریال)

کد دستگاه	عنوان	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	درصد رشد (جمع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای)
۱۰۷۰۰۰	وزارت امور خارجه	۱۸,۳۱۶,۰۵۲	۱۳,۷۲۰,۳۴۲	۳۳/۴۹
۱	وزارت امور خارجه	۱۶,۵۴۲,۰۰۲	۱۲,۰۲۱,۱۹۲	۳۷/۶۰
۲	وزارت امور خارجه - همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۰
۳	سهامیه حق عضویت و کمک دولت ایران بابت مخارج سازمان ملل متحد و سایر سازمان‌های بین‌المللی و تعهدات	۱,۵۷۵,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۵
۴	مرکز آموزش روابط بین‌الملل	۴۹,۰۵۰	۴۹,۱۵۰	-۰/۲۰
۵	وزارت امور خارجه - هزینه‌های ضروری نمایندگی‌های خارج از کشور	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰

در پیوست ۱ لایحه، اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت امور خارجه در لایحه سال ۱۳۹۷ درج شده است. مقایسه این اعتبارات با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ حاکی از رشد مثبت یا منفی بودجه طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این وزارتخانه به شرح ذیل است.

جدول ۵. مقایسه اعتبار طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای وزارت امور خارجه

(میلیون ریال)

در سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

شماره طبقه بندی قدیم و جدید	عنوان	مصوب سال ۱۳۹۶	برآورد سال ۱۳۹۷	درصد رشد
۱۰۰۲۰۰۷۰۰۰	برنامه ارائه و بهبود خدمات کنسولی	۸۱۰,۶۹۰	۳۸۲,۰۰۰	-۵۲/۸۷
	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۲۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	-۵۰
	تعمیرات اساسی نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۲۷۵,۶۹۰	۱۴۰,۰۰۰	-۴۹/۲۱
	خرید ساختمان‌های استیجاری نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۳۳۵,۰۰۰	۱۴۲,۰۰۰	-۵۷/۶۱
	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۹۱۰,۱۰۲	۵۰۷,۷۰۲	-۴۴/۲۱
	احداث دفتر سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران - هرات	۱	۱	۰
	احداث دفتر، اقامتگاه و مهمانسرای سفارت جمهوری اسلامی ایران - دمشق	۴,۳۰۰	۵۰,۰۰۰	۱۰۶۲/۷۹
	احداث دفتر سفارت جمهوری اسلامی ایران - مانیل	۱	۱	۰
	احداث و تکمیل ساختمان ۱۳ نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور	۵۰۰,۰۰۰	۲۶۰,۰۰۰	-۴۸
	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	۲۵۰,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	-۶۴
	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات آموزشی و کمک آموزشی (مرکز آموزش روابط بین‌الملل)	۸۰۰	۷۰۰	-۱۲/۵
	تعمیرات اساسی ساختمان‌ها	۹۰,۰۰۰	۴۷,۰۰۰	-۴۷/۷۷
	احداث دفتر نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در ژنو	۶۵,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	-۷/۶۹
	برنامه توسعه دولت الکترونیک	۲۵,۰۰۰	۱۳,۰۰۰	-۴۸
	گسترش فناوری ارتباطات و اطلاعات در وزارت امور خارجه	۲۵,۰۰۰	۱۳,۰۰۰	-۴۸

در مورد احداث دفاتر کنسولگری و سفارتخانه ایران در کشورهای دیگر مانند فیلیپین، افغانستان و سوریه همچنان که در گزارش سال‌های قبل مرکز پژوهش‌ها نیز توضیح داده شده است، موضوع مورد بحث این است که طبق لوایح بودجه سنوات قبل این پروژه‌های هزینه‌بر باید پیش‌تر به اتمام می‌رسید و این درحالی است که این پروژه‌ها همچنان ادامه داشته و پایان نیافته‌اند. البته مطابق با پیوست ۱ لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ قرار است سال آینده آخرین سال اختصاص بودجه برای احداث دفتر سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق باشد. با توجه به اینکه وعده پایان این پروژه در سال‌های قبل نیز داده شده بود امید است که این بار برای آخرین بار شاهد اختصاص بودجه به احداث دفتر سفارت ایران در دمشق باشیم و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ این پروژه از ردیف بودجه وزارت امور خارجه در پیوست ۱ لایحه حذف شده باشد. همچنین هر چند دو پروژه مانیل و هرات نیز امسال اعتباری برای ادامه کار دریافت نکرده‌اند، اما امید است که تکلیف نهایی هر دو پروژه هر چه سریع‌تر تعیین و فرآیند اتمام آنها نهایی شود.

در جدول ۴ پیوست ۲ لایحه بودجه کل کشور تحت عنوان «درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی بر حسب دستگاه و جزء در سال ۱۳۹۷» درآمدهای وزارت امور خارجه در سال ۱۳۹۷ مشخص شده است. در این زمینه مجموع درآمد این وزارتخانه ۵,۰۴۰,۰۰۰ میلیون ریال پیش‌بینی شده است که از این میزان ۵,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال از محل درآمد حاصل از خدمات کنسولی و ۴۰,۰۰۰ میلیون ریال از محل درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی مرکز آموزش روابط بین‌الملل تعیین شده است. گفتنی است که قانون بودجه سال ۱۳۹۶ مبلغ ۱,۰۰۰ میلیون ریال را هم از محل درآمد حاصل از فروش سایر خدمات پیش‌بینی کرده بود، اما این ردیف در لایحه بودجه ۱۳۹۷ حذف شده است.

جدول ۶. مقایسه درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی

بر حسب دستگاه و جزء در سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

عنوان	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	درصد رشد
وزارت امور خارجه	۵,۰۴۰,۰۰۰	۴,۰۴۱,۰۰۰	۲۴/۷۲
وزارت امور خارجه	۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۱,۰۰۰	۲۴/۹۶
درآمد حاصل از خدمات کنسولی	۵,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۵
درآمد حاصل از فروش سایر خدمات	---	۱,۰۰۰	۰
مرکز آموزش روابط بین‌الملل	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۰
درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۰

لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نشان‌دهنده افزایش منابع درآمدی وزارت امور خارجه در قیاس با سال ۱۳۹۶ است. در این راستا می‌توان به درآمدها و واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی بر حسب دستگاه و جزء در سال ۱۳۹۷ در پیوست دوم لایحه بودجه اشاره کرد که از ۴,۰۴۱,۰۰۰ در سال ۱۳۹۶ به ۵,۰۴۰,۰۰۰ رسیده است. با توجه به اینکه وزارت امور خارجه عمدتاً هزینه‌محور است و انتظار درآمدزایی مستقیم از آن نمی‌رود، این افزایش ۲۴/۷۲ درصدی قابل توجه به نظر می‌رسد.

در پیوست ۴ لایحه بودجه «برآورد اعتبارات دستگاه‌های اجرایی ملی بر حسب برنامه و فعالیت در سال ۱۳۹۷» ارائه شده و اعتبارات وزارت امور خارجه براساس برنامه‌های مختلف این وزارتخانه تعیین شده است. جدول ذیل ارقام مربوط به هر یک از برنامه‌ها را در لایحه سال ۱۳۹۷ و قانون بودجه سال ۱۳۹۶ مقایسه کرده است.

جدول ۷. مقایسه برآورد اعتبارات وزارت امور خارجه برحسب برنامه و فعالیت

(میلیون ریال)

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ با قانون بودجه سال ۱۳۹۶

درصد رشد	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	عنوان
۹/۳۰	۱۲,۰۲۱,۱۹۲	۱۳,۱۴۰,۰۰۰	۱. وزارت امور خارجه
۴۷/۱۱	۳,۸۱۰,۶۹۰	۵,۶۰۶,۲۰۷	برنامه ارائه و بهبود خدمات کنسولی
۳/۵۴	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۳,۵۴۰	ارائه خدمات به ایرانیان خارج از کشور
۳/۵۴	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۳,۵۴۰	ارائه خدمات کنسولی و فرهنگی و اقتصادی از طریق نمایندگی داخل کشور
۹۲/۸۲	۲,۸۰۰,۰۰۰	۵,۳۹۹,۱۲۷	«انجام امور مربوط به امور اجتماعی، احوال شخصیه، گذرنامه، صدور روادید و تابعیت» و «تسجیل اسناد تجاری»
۳/۵۴	۱,۰۷۶,۲۰۰	۱,۱۱۴,۳۰۰	برنامه استیفای حقوق اتباع ایرانی و حمایت از ایرانیان در راهمانده
۳/۵۴	۱,۰۷۶,۲۰۰	۱,۱۱۴,۳۰۰	پیگیری و حمایت از حقوق اتباع ایرانی
۳/۵۴	۱,۰۲۰,۰۰۰	۱,۰۵۶,۱۱۰	برنامه تنظیم و توسعه روابط با نهادها و سازمان های بین المللی
۳/۵۴	۵۱۰,۰۰۰	۵۲۸,۰۵۵	ایجاد وحدت رویه تعاملات با دستگاه های دیگر
۳/۵۴	۵۱۰,۰۰۰	۵۲۸,۰۵۵	همکاری و تعامل با سازمان های بین المللی
۳/۵۴	۳,۱۶۰,۰۰۰	۳,۲۷۱,۸۷۱	برنامه گسترش و تقویت روابط با کشورها (دوجانبه و چندجانبه)
۳/۵۴	۱,۰۶۰,۰۰۰	۱,۰۹۷,۵۲۱	تنظیم و تحکیم مناسبات سیاسی در حوزه آمریکا و اروپا
۳/۵۴	۱,۰۵۰,۰۰۰	۱,۰۸۷,۱۷۸	تنظیم و تحکیم مناسبات سیاسی در حوزه خاورمیانه عربی و آفریقا و خلیج فارس
۳/۵۴	۱,۰۵۰,۰۰۰	۱,۰۸۷,۱۷۲	تنظیم و تحکیم مناسبات سیاسی در حوزه شرق، غرب آسیا و اقیانوسیه و مشترک المنافع و قفقاز
۳/۵۴	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۰,۸۰۴	برنامه هماهنگی روابط اقتصادی خارجی
۳/۵۴	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۰,۸۰۴	حمایت از اهداف اقتصادی کشور و تقویت دیپلماسی اقتصاد مقاومتی
	۹۰۹,۳۰۲	---	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات
-۵۳/۹۸	۴۵,۰۰۰	۲۰,۷۰۸	برنامه توسعه دولت الکترونیک
۳/۵۴	۲۰,۰۰۰	۲۰,۷۰۸	ارائه خدمات کنسولی الکترونیک
۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۲. وزارت امور خارجه - همکاری های اقتصادی بین المللی
۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	برنامه کمک های توسعه ای به کشورهای هدف
۰	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	حمایت از اهداف اقتصادی کشور و تقویت دیپلماسی اقتصاد مقاومتی
۵	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	۳. سهمیه حق عضویت و کمک دولت ایران بابت مخارج سازمان ملل متحد و سایر سازمان های بین المللی و تعهدات
۵	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	برنامه تقویت مناسبات بین المللی
۵	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۷۵,۰۰۰	استفاده از ظرفیت سازمان ها و نهادهای بین المللی برای توسعه کشور
۰	۴۹,۱۵۰ (شامل ۴۸,۳۵۰ + ۸۰۰ اعتبار تملک دارایی ها)	۴۸,۳۵۰	۴. مرکز آموزش روابط بین الملل
	۸۰۰ اعتبار تملک دارایی ها	---	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان ها، اماکن و ماشین آلات
۰	۴۳,۳۵۰	۴۳,۳۵۰	برنامه آموزش کارشناسی ارشد
۰	۴۳,۳۵۰	۴۳,۳۵۰	اجرای دوره های کارشناسی ارشد
۰	۲,۵۰۰	۲,۵۰۰	برنامه ارائه خدمات فرهنگی به دانشجویان
۰	۲,۵۰۰	۲,۵۰۰	برگزاری همایش و اردوهای فرهنگی و تفریحی و زیارتی
۰	۲,۵۰۰	۲,۵۰۰	برنامه پژوهش های توسعه ای دانشگاهی

عنوان	لایحه بودجه سال ۱۳۹۷	قانون بودجه سال ۱۳۹۶	درصد رشد
تألیف و چاپ کتاب در امور بین‌الملل، سیاسی و کنسولی	۱,۲۵۰	۱,۲۵۰	۰
تحقیق و پژوهش در فقه سیاسی	۱,۲۵۰	۱,۲۵۰	۰
۵. وزارت امور خارجه - هزینه‌های ضروری نمایندگی‌های خارج از کشور	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰
برنامه تقویت مناسبات بین‌المللی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰
پیشبرد دیپلماسی عمومی	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰

شایان توجه است که این پیوست از حیث عناوین برنامه‌های وزارت امور خارجه تفاوتی را در پیوست چهارم بودجه در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ نشان نمی‌دهد. این درحالی است که در سال‌های قبل نیاز به اجتناب از ذکر عناوین کلی باعث ارائه عناوین مشخص‌تری از برنامه‌های وزارت خارجه شده بود که امکان بررسی اعتبارات وزارت خارجه بر حسب برنامه را تسهیل می‌کرد و این مسئله در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نیز تداوم یافته است.

نکته دیگر اینکه بیشترین میزان بودجه در حوزه فعالیت‌ها و برنامه‌های وزارت امور خارجه به برنامه ارائه و بهبود خدمات کنسولی به مبلغ ۵,۶۰۶,۲۰۷ اختصاص یافته که در قیاس با سال ۱۳۹۶ (معادل ۳,۸۱۰,۶۹۰ میلیون ریال) افزایش ۴۷/۱۱ درصدی را نشان می‌دهد.

پس از آن، بیشترین اعتبار به برنامه گسترش و تقویت روابط با کشورها (دوجانبه و چندجانبه) (۳,۲۷۱,۸۷۱ میلیون ریال) و برنامه هماهنگی روابط اقتصادی خارجی (۲,۰۷۰,۸۰۴ میلیون ریال) اختصاص یافته است. این اولویت به روشنی با دستور کار سیاست خارجی تعامل‌گرای دولت همخوانی و سازگاری دارد.

نکته مهم دیگر اینکه میزان افزایش اعتبار برنامه‌های مختلف وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ از میزان رشد بودجه همین برنامه‌ها در سال قبل از آن کمتر است. درحالی که برنامه‌های مختلف وزارت امور خارجه در سال ۱۳۹۶ نسبت به سال قبل از آن ۱۵/۶۷ درصد رشد داشت ارقام بودجه وزارت خارجه برای سال ۱۳۹۷ تنها رشد ۸/۶۹ درصدی را نشان می‌دهد.

نکته دیگر اینکه، با توجه به رویه دولت محترم در تجمیع ردیف‌های بودجه‌ای که در قانون بودجه سال قبل اعمال گشته است، به نظر می‌رسد که می‌توان ردیف مربوط به برنامه استیفای حقوق اتباع ایرانی و حمایت از ایرانیان در راه‌مانده را در ردیف برنامه ارائه و بهبود خدمات کنسولی ادغام کرد تا ضمن انسجام‌بخشی و متمرکزسازی اداره امور در این حوزه، نظام‌مندی مالی دقیق‌تر و به‌صرفه‌تری نیز اعمال شود.

در حوزه دیپلماسی عمومی به‌لحاظ اعتبار تخصیص یافته به این برنامه، تغییری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۶ مشاهده نمی‌شود. افزون بر این، دیپلماسی عمومی ذیل ردیف بودجه‌ای کلی‌تری جای گرفته است و این درحالی است که به نظر می‌رسد تخصیص ردیف بودجه‌ای مشخص و کلی به دیپلماسی عمومی و تعیین اقلام و جزئیات مفصل‌تر آن امری مقتضی و بایسته است.

۳. تحلیل و ارزیابی

به‌طور کلی، ما می‌توانیم دو دسته از ملاحظات را در تحلیل کلی اعتبارات تخصیص‌یافته به وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور در نظر بگیریم:

نخست، اسناد بالادستی نظام ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری که به‌عنوان چراغ راهنمای هنجاری دولت در تدوین بودجه وزارت امور خارجه محسوب می‌شود. اسناد بالادستی و به‌ویژه سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه بر ضرورت توجه به ابعاد اقتصادی روابط خارجی تاکید نهاده‌اند؛ برای مثال، سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه در بخش سیاست خارجی ضرورت‌هایی از قبیل «حفظ و افزودن بر دستاوردهای سیاسی جمهوری اسلامی در منطقه آسیای جنوب غربی؛ اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی با هدف توسعه سرمایه‌گذاری خارجی؛ ایجاد زمینه‌های لازم در جهت جلب سرمایه و توان علمی و تخصصی ایرانیان خارج از کشور در توسعه ملی و تأثیر بر سیاست‌های نظام سلطه در دفاع از منافع ملی و بهره‌گیری حداکثری از روش‌ها و ابزارهای دیپلماسی نوین و عمومی» را مطرح کرده است. از طرف دیگر، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی نیز بر «افزایش قدرت مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور از طریق توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان به‌ویژه همسایگان، استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از هدف‌های اقتصادی و استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای» تصریح کرده است.

دوم، دورنمای تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی تأثیرگذار بر روابط خارجی جمهوری

اسلامی ایران که می‌توان آن را به منزله چراغ راهنمای تجربی بودجه‌ریزی دستگاه دیپلماسی کشور مد نظر قرار داد. واقعیت‌های بین‌المللی و منطقه‌ای نیز از روندهای تنش‌افزای فراروی دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران حکایت دارند. در این راستا، رقبای منطقه‌ای و دشمنان قسم‌خورده جمهوری اسلامی ایران هر روز بیش از پیش کشورمان را به بی‌ثبات‌سازی در منطقه غرب آسیا متهم می‌کنند و با بهانه‌هایی از قبیل به اصطلاح تهدید موشکی و گسترش نفوذ منطقه‌ای به فضای ایران‌هراسی دامن می‌زنند. وانگهی، مواضع رئیس‌جمهور آمریکا، اقدامات پس‌برجامی کنگره و سیاست پفره‌روی سایر طرف‌های برجامی از احتمال تشدید فشارهای اقتصادی خارجی بر کشور حکایت دارند. با توجه به ملاحظات فوق، مناسب‌تر به‌نظر می‌رسد که محتوای لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل

کشور در بخش مربوط به وزارت امور خارجه ضرورت‌های ذیل را مد نظر قرار دهد:

۱. ضرورت ارتقای جایگاه «دیپلماسی عمومی» و «دیپلماسی اقتصادی» در بودجه وزارت امور خارجه: در طی دو دهه اخیر پیگیری اهداف این دو حوزه موضوعی در صدر دستور کارهای سیاست خارجی اکثر کشورهای جهان قرار گرفته است و طبعاً جمهوری اسلامی ایران نیز با توجه به

مقتضیات و اولویتهای خویش نباید نسبت به این دو حوزه، کم‌توجه باشد. اما به‌نظر می‌رسد دولت محترم در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ توجه کافی به ارتقای نقش دیپلماسی اقتصادی و دیپلماسی عمومی مبذول نداشته است؛ زیرا در لایحه بودجه، ردیف‌های مرتبط با این دو حوزه با افزایش اعتبارات خاصی مواجه نشده‌اند. توضیح آنکه، ردیف مربوط به «همکاری‌های اقتصادی بین‌المللی» در همان رقم قانون سال ۱۳۹۶ یعنی ۱۰۰,۰۰۰ میلیون ریال ثابت مانده است و برنامه حمایت از اهداف اقتصادی کشور و تقویت دیپلماسی اقتصاد مقاومتی که در ذیل برنامه هماهنگی روابط اقتصادی خارجی جای گرفته است نیز تنها رشد ۳/۵۴ درصدی را نسبت به سال قبل نشان می‌دهد. این درحالی است که وزارت امور خارجه برای تقویت فعالیت‌های خود در حوزه دیپلماسی اقتصادی نیازمند بهره‌مندی از اعتبارات کافی است از جمله، دفاتر نمایندگی ایران در خارج از کشور باید از امکانات مالی لازم برای در اختیار داشتن نیروی انسانی متخصص در این حوزه برخوردار باشند. در حال حاضر برخی از نمایندگی‌های ایران در خارج از کشور با تعداد بسیار محدودی مأمور دیپلماتیک اداره می‌شوند. مشکلات وزارت امور خارجه در زمینه پرداخت حقوق و دستمزد مانع از آن است که نیروهای بیشتری جذب این نمایندگی‌ها شوند. در چنین شرایطی نمی‌توان انتظار ایجاد تحرک مؤثر در فعالیت‌های وزارت امور خارجه از جمله در حوزه اقتصادی را داشت. علاوه بر این، اعتبار تخصیص‌یافته به برنامه «پیشبرد دیپلماسی عمومی» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ نیز همان رقم مندرج در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ یعنی ۵۰,۰۰۰ میلیون ریال بوده و افزایشی نداشته است.

از سوی دیگر، رشد درآمدهای ناشی از خدمات کنسولی به میزان ۲۵ درصد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور حاکی از آن است که دولت حساب ویژه‌ای برای این درآمدها باز کرده است؛ این برآورد افزایش می‌تواند ناشی از این فرض باشد که ورود افراد چه به‌صورت گردشگر و چه به‌صورت فعال اقتصادی به داخل کشور در بدبینانه‌ترین حالت در سال ۱۳۹۷ نسبت به سال ۱۳۹۶ ثابت خواهد ماند؛ این درحالی است که رشد ۲۵ درصدی درآمدهای ناشی از خدمات کنسولی در سال ۱۳۹۷ در قیاس با سال ۱۳۹۶ ممکن است به کاهش تعداد افراد متقاضی ورود به کشور منجر شود. این مسئله می‌تواند به تضعیف دیپلماسی عمومی کشور منجر شود.

۲. ضرورت توجه توأمان به وجوه ریالی و ارزی در درآمدها و هزینه‌های پیش‌بینی شده بودجه وزارت امور خارجه: اعتبارات و درآمدهای پیش‌بینی‌شده از سوی دولت در بودجه وزارت امور خارجه تماماً برحسب ریال است. این درحالی است که قیمت ارز در طی ماه‌های اخیر پرنوسان بوده است و با توجه به شرایط داخلی و بین‌المللی کشور، بعید به‌نظر نمی‌رسد که در سال ۱۳۹۷ نیز این روند تداوم یابد. بر این اساس، می‌توانیم قائل به تفکیک شویم، به‌گونه‌ای که برآوردهای ناظر بر امور اقتصادی خارج از مرزهای کشور برحسب ارز و برآوردهای ناظر بر امور اقتصادی داخل مرزهای کشور

بر حسب ریال صورت گیرد. اما به نظر می‌رسد که دولت در تفریر ارقام بودجه توجه کافی به این واقعیت نداشته است؛ برای مثال، همان‌گونه که در جدول ۴ آمده است، دولت بدون توجه به احتمال نوسانات قیمت ارز، برای اعتبارات بسیاری از برنامه‌های مختلف وزارت امور خارجه که در پیوست ۴ لایحه درج شده است، افزایش یکسانی را در نظر گرفته است، به‌گونه‌ای که برای مثال، ده ردیف بودجه‌ای با رقم مشابه ۳/۵۴ درصدی مواجه شده‌اند.

۳. ضرورت انضباطبخشی به اجرای بودجه وزارت امور خارجه: انضباط بودجه‌ای در ارتباط با بودجه وزارت امور خارجه در گروهی دو ارزیابی است: نوع اول ناظر بر **نگاه به گذشته** است؛ در این نگاه، باید ارزیابی کارشناسانه‌ای درباره میزان تحقق برنامه‌هایی که در قانون بودجه سال ۱۳۹۶ مشمول دریافت اعتبارات شده‌اند صورت پذیرد و بررسی شود که آیا و به چه میزان و در کدام ردیف‌ها برنامه‌های مورد نظر تحقق یافته‌اند. اگر برنامه‌ها تحقق نیافته‌اند این عدم تحقق ناشی از صرفه‌جویی بوده است یا ناشی از کسری اعتبارات تخصیص یافته و اما نوع دوم ناظر بر **نگاه به آینده** است؛ به بیان بهتر، براساس واقعیت‌های بین‌المللی و منطقه‌ای و الزامات هزینه‌کردی و درآمدی آن برای دولت باید دقیقاً ارزیابی شود که بودجه تخصیص یافته برای ردیف‌های اعتبارات و درآمدهای پیش‌بینی شده به چه میزان خواهد بود. در این صورت، افزایش احتمالی بودجه برنامه‌ها و ردیف‌ها از منطق مشخص‌تری پیروی خواهد کرد و اولویت‌های دولت را به نحو بهتری بازتاب خواهد داد؛ این درحالی است که این ضرورت مهم در اعتبارات تخصیص یافته به وزارت امور خارجه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور رعایت نشده است. اکثر ردیف‌ها صرفنظر از اهمیت و اولویتشان برای دولت به یک نسبت با افزایش بودجه مواجه شده‌اند. همچنان‌که اشاره شد، این واقعیت را می‌توان در افزایش‌های مشابه ۳/۵۴ درصدی جدول ۷ آشکارا مشاهده کرد.

پیشنهاد

به نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی توصیه می‌شود که با توجه به تشدید اقدامات خصمانه و ایران‌هراسانه دشمنان جمهوری اسلامی ایران و سرمایه‌گذاری سنگین آنها برای تخریب وجهه و چهره ایران در منطقه و جهان و ضرورت تقویت ابتکارات متقابل کشور در برابر این اقدامات، بودجه وزارت امور خارجه در حوزه دیپلماسی عمومی را تا حد ممکن افزایش دهند.

منابع و مأخذ

۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور.

۲. لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۵۶۹۱

شناسنامه گزارش

شماره چاپ: ۷۶۰

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت: ۳۴۸

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶/۹/۲۱

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور ۴۸. وزارت امور خارجه

نام دفتر: مطالعات سیاسی (گروه سیاست خارجی)

تهیه و تدوین کنندگان: فاطمه سلیمانی، روح‌الله طالبی آرانی، سمانه احمدخان بیگی

ناظر علمی: مهدی امیری

متقاضی: کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. بودجه

۲. وزارت امور خارجه

۳. سیاست خارجی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۱۰/۱۳